

Foto links: Asbestverwijderaars aan het werk. Omdat binnen slopen risicovoller is, wordt er eerder toezicht gehouden dan bij buiten slopen.

Foto: Chris Pennarts/HH

Foto onder: Onder asbestsaneerders kan altijd de verleiding blijven bestaan om geld te verdienen door regels niet na te leven.

Oss wil minder maar slimmer asbesttoezicht

Het toezicht op asbestsloop bij de meeste gemeenten deugt niet, zegt de VROM-Inspectie. Maar in Oss loopt alles op rolletjes.

„Kijk, bij iedere grote wetswijziging formeren wij een projectgroep die alles tegen het licht houdt: wat moet er veranderen bij vergunningverlening? Hoe moeten wij administratieve processen veranderen? Moeten wij onze mensen scholen? Hoe gaan wij toezicht en handhaving regelen? Zo krijg je daar als management zicht op en kun je beter sturen.”

Op deze manier verklaart Arnold Weerts, hoofd handhaving van de gemeente Oss, dat het VROM-Inspectierapport voor Oss amper tekortkomingen signaleert.

Oss nam in 2006 de VNG-modelbouwverordening over, waarin het Asbestverwijderingsbesluit is verwerkt en verbeterde de vergunningverlening. „Voor die tijd werd de vergunning verleend zonder later te controleren. Nu kijkt de asbestdeskundige van het gemeentelijk ingenieursbureau of het inventarisatierapport erbij zit. Die geeft ook aan of de vergunning kan worden verleend en onder welke voorwaarden.” Elke sloopvergunning bevat bovendien een flyer in Jip-en-Janneketaal over sloopvoorwaarden. „Tot 2007 gingen wij bijna alle locaties controleren”, vult inspecteur Geert-Jan van der Meijden van de gemeente Oss aan. „Ook als je vanuit het vrije veld iets ziet, gaan we erop af. En als het niet goed is: dan handelen we onmiddellijk!”

Niet leuk

Die ferme aanpak is alleen mogelijk doordat op Weerts afdeling juristen rondlopen die alleen handhavingsza-

ken doen. „Zo zijn wij georganiseerd, maar dat hebben niet veel gemeenten. De inspecteur kan het stilleggen en binnen 24 uur ligt er een stilleggingsbesluit.” Dat is ook een aantal keren gebeurd. De gemeente stuurt niet alleen een brief naar de aanvrager van de sloopvergunning, maar ook naar de asbestsaneerder en het certificeringsbureau. Van der Meijden: „Dat vinden ze niet leuk.”

„Nu Oss alles goed op de rails heeft, horen wij van asbestsaneerders dat andere gemeenten het niet zo nauw nemen”, vertelt de inspecteur. „Sommige saneerders klagen dat ze daar niet aan de bak komen. Waarom niet? Omdat er andere saneerders zijn die heel laag offeren, omdat ze er vanuit gaan dat ze in die gemeenten minder voorzieningen hoeven

te treffen. Zij weten hoe gemeenten optreden en calculeren dat in.”

Nu asbestregels beter worden nageleefd, wil Oss het toezicht aanpassen. „Het is ondoenlijk alle vergunningen te controleren. Dat zijn er 120 per jaar, zonder de particuliere meldingen”, aldus Van der Meijden. „Daarom kijken wij hoe wij slimmer kunnen controleren. In de oude situatie keken we bijvoorbeeld vijf keer achter elkaar naar het verwijderen van asbestplaten van schuren door dezelfde verwijderaar. Als je ziet dat die het goed doet, is het zonde om ook een zesde keer te gaan. Dat doen wij nu steekproefsgewijs.” Bedrijven die overtredingen maken, kunnen rekenen op extra controle. Verder wil Oss slimmer toezicht houden door asbestsloop in risicoklassen in te delen. Zo is binnen slopen risicovoller en krijgt dus eerder toezicht dan buiten slopen. >>

Asbesttaken gemeente

Elk jaar sterven 700 mensen aan de gevolgen van geïnhaleerde asbestvezels. Vanwege het gezondheidsrisico is sloop van asbest aan regels gebonden.

De gemeente moet op de regels toezien.

De komst van het Asbestverwijderingsbesluit uit 2005 heeft gemeenten verlost van hun taak om bij sloop een ‘complexe technisch-inhoudelijke beoordeling van de aanwezigheid van asbest’ te geven, zo stelt de VROM-Inspectie. De gemeente hoeft alleen nog maar ‘een eenvoudige procedureel-administratieve toets van de sloopaanvraag’ uit te voeren. Haar belangrijkste taken zijn:

- zorgen voor een actuele bouwverordening en een actueel aanvraagformulier sloopvergunning;
- toetsen of aanvragen voor sloopvergunning een volledige asbestinventarisatie bevatten;
- geldigheid van certificaat van asbestinventarisatiebureau en asbestverwijderaar toetsen;
- een goede sloopvergunning verlenen;
- voldoende toezicht houden.

Geert-Jan van der Meijden, inspecteur van de gemeente Oss: „Het is ondoenlijk om alle vergunningen te controleren. Daarom kijken we hoe wij slimmer kunnen controleren.”

Verleiding

Maar ‘adequaate toezicht’ houdt volgens de VROM-Inspectie in dat een gemeente elke slooplocatie minstens één keer bezoekt. Zo stelt althans de brochure ‘Beschrijving van het adequate niveau gemeentelijke asbesttaken’. Weerts weerspreekt dat: „Het is de gemeentelijke autonomie om daaraan (aan het begrip ‘adequaate toezicht’, red. HH) invulling te geven op basis van risicoanalyse. Nergens in de wet staat dat je bij elke sloop een controle moet uitvoeren.” Met een overmaat aan handhavingvragen is selectie noodzaak, volgens hem. Oss weegt die vragen in een handhavingmatrix op aspecten als veiligheid en politieke schade. „Asbesttoezicht scoorde in het verleden heel hoog, maar de laatste keer minder hoog, omdat het nalevingsgedrag is verbeterd.”

Toch blijft toezicht nodig. Hoewel vorig jaar de asbestverwijderaars en asbestinventarisatiebureaus allemaal de juiste certificaten bezaten, stuitte Osse toezichthouders af en toe nog op overtredingen. Van der Meijden: „Dat varieert van geen deugdelijke afzetting tot het niet inpakken van ruimtes. Soms moet er een houten geraamte worden gebouwd met plastic eromheen. Dat kost een hoop geld.” Zo blijft, meent hij, altijd de verleiding bestaan om geld te verdienen door regels niet na te leven.

Asbesttoezicht bij zeventig procent gemeenten slecht

Zeventig procent van alle gemeenten heeft de landelijke asbestregels onvoldoende doorgevoerd, zo meldde minister Cramer op 19 januari jl. in een brief aan de Tweede Kamer. Deze groep gemeenten heeft een verouderde bouwverordening, verouderde aanvraagformulieren of beide, zo constateerde de VROM-Inspectie vorig jaar bij een groot asbestonderzoek.

Uit de achterblijvers (de 70%-groep) heeft de inspectie een steekproef genomen van veertig gemeenten die op hun grondgebied veel ‘potentieel asbesthoudende’ gebouwen hebben. De inspectie ontdekte de volgende tekortkomingen:

- 26% heeft geen actuele bouwverordening;
- 50% heeft geen actueel aanvraagformulier sloopvergunning;
- 25% accepteert aanvragen sloopvergunning zonder asbestinventarisatie;
- 35% accepteert onvolledige asbestinventarisaties;
- 27% toetst niet de geldigheid van certificaat asbestinventarisatiebureau;
- 12% toetst niet het certificaat van het asbestverwijderingsbedrijf;
- 70% verleent een sloopvergunning die niet (40%) of deels (30%) in orde is;
- 42% heeft onvoldoende toezicht.

Geen verrassing

De resultaten zijn geen complete verrassing. In 2007 onderzocht de VROM-Inspectie 39 gemeenten. Bij 87 procent bleek het asbesttoezicht niet in orde. Minister Cramer bood hierover op 31 januari 2008 de Tweede Kamer een rapport aan. Zij beloofde de gemeenten beter in de gaten te houden. Een jaar later bleek het aandeel dat het asbesttoezicht niet op orde had nog steeds 64 procent, ‘ondanks bestuurlijke druk en ambtelijke ondersteuning’ (rapportage ketenhandhaving asbest 2008).

‘Voor de zomer is alles in orde’

Duidelijk onder de maat met het uitvoeren van asbestregels in 2008 bleven Rotterdam, Renkum, Staphorst, Moordrecht en Woudrichem. Ook na aandrang en hulp van de VROM-Inspectie, zo staat er in het persbericht van het ministerie van VROM van 20 januari jl. „Onverdiend”, vindt de wethouder van Staphorst.

„Wij zijn buitengewoon verbolgen dat wij zo naar voren worden geschoven. Onverdiend”, reageert Sytse de Jong, wethouder volkshuisvesting en milieu van de Overijsselse gemeente Staphorst. „Het tekortschieten moet in het juiste perspectief worden gezien.” Ja, geeft hij toe, de inspectie tikte in november 2007 Staphorst terecht op de vingers. Waarna in mei 2008 een verzoek volgde om een plan van aanpak te maken om het toezicht te verbeteren. „In september 2008 hebben wij een dergelijk plan gemaakt. Eind 2008 zouden wij de zaken voor elkaar hebben en dat hebben wij ook gehaald, op een enkel punt na. En in januari 2009 worden wij genoemd als een gemeente die niet voldoet. Dat doet geen recht aan de resultaten.”

De bouwverordening is aangepast, de asbestslooptaken zijn in een afdelingsplan geborgd, de aanvraagformulieren zijn aangepast, zo somt de wethouder op. „Handhaving hebben wij eerste prioriteit gegeven in de tweede helft van 2008. En dat betekent dat er altijd een toezichthouder ter plekke gaat kijken”, verzekert De Jong. Onduidelijk is nog hoe de gemeentewerf omgaat met asbest en verder moet het toetsen van sloopvergunningaanvragen nog worden verfijnd. „Maar dat zal dit jaar goed komen.”

Verbazing in Renkum

Ook het Gelderse Renkum schoot op een flink aantal punten tekort: de bouwverordening deugde niet voor asbesttoezicht, het aanvraagformulier sloopvergunning voldeed niet aan de regels, de toetsing van aanvragen volstond niet en het toezicht was niet adequaat. „Wij hadden niet voldoende in beeld wat er gaande was”, geeft vergunningverlener Pim Baars toe. „Maar in samenwerking met de VROM-Inspectie

hebben wij een verbeterplan opgesteld. Die maatregelen waren op 1 januari allemaal gereed. Naar onze smaak is het nu allemaal goed op orde. Daarom waren wij wel een beetje verbaasd over het persbericht.”

De steken die Renkum heeft laten vallen, wijt Baars aan het verloop van personeel en een deel centrale regie dat ontbrak. Die heeft hij voor zijn rekening genomen. Verder zijn overbodige voorschriften geschrapt en het toezicht opgevoerd. „Wij hebben op dit moment twee bouwinspecteurs rondlopen. Die gaan bij elke asbestsloop kijken. Doordat de voorlichting is verbeterd, komen er ook meer meldingen en vergunningaanvragen binnen.” Jaarlijks telt Renkum zo’n twintig sloopgevallen waar asbest in het spel is. „Vorig jaar was het toezicht nog incidenteel. Dit jaar is het opgenomen in het handhavingsplan om het structureel te doen.”

Rotterdam heeft excuus

In Rotterdam is de verbeteringslag ook nog niet klaar, ondanks het slechte rapport van de VROM-Inspectie in november 2007. Een jaar later waren er nog geen verbeteringen, volgens dezelfde Inspectie. Woordvoerder Paul Tissingh van de Dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting (DS+V) vindt dat daar een excuus voor is: „Als grote gemeente hebben wij met een groot apparaat te maken. Het is niet allemaal binnen een week verbeterd. Wij hebben de bouwverordening en er ligt een concept voor een nieuw bouwbeleidsplan.”

Verder controleert DS+V bij de aanvraag voor een sloopvergunning of het asbestinventarisatierapport aanwezig en compleet is en of de sloop wordt uitgevoerd door een gecertificeerd bedrijf. Maar het aanvraagformulier is nog niet aangepast, geeft Tissingh aan, en niet alle vergunningen zijn tiptop. „Wij hebben in het proces nog niet opgeno-

men dat er een stortbewijs wordt meegeleverd, dat aangeeft dat het bedrijf het asbest op de juiste manier heeft weggezet. Tot nu toe wordt dat toegestaan, omdat het een gecertificeerd bedrijf is. Dat wordt nu aangescherpt.” En hoe houdt de havenstad toezicht? „Wij hebben uiteraard voldoende toezicht. Maar wat is voldoende?”, vraagt Tissingh zich hardop af. De VROM-Inspectie verlangt, zo staat in haar brochure, dat bij elke sloopactiviteit met asbest een toezichthouder minstens één keer ter plekke controleert. Wij houden ons met een aantal delen in de keten bezig en doen dat goed, zo is mij meegegeven. Ook gemeentewerken en stadstoezicht doen toezicht.”

Ultieme sanctie

Tissingh: „Wij zijn bezig met een registratiesysteem van wat wel en niet wordt gecontroleerd. Dat heeft zijn beperkingen om daar juiste conclusies uit te trekken. De aanvraag voor de sloopvergunning controleren wij nu pas vaak achteraf, omdat wij niet of te laat worden geïnformeerd. Wij zijn nu bezig het registratiesysteem beter te maken.” Hoeveel asbestslooplocaties heeft Rotterdam gecontroleerd? „Wij kunnen daar geen cijfers bij aangeven. Het registratiesysteem kent zijn beperkingen.” Maar voor de zomer is alles in orde, belooft de gemeente.

Volgens de VROM-Inspectie heeft Rotterdam nog niet gereageerd op het inspectierapport. Staphorst en Renkum kregen vorig jaar een herbezoek waaruit bleek dat beide gemeenten het toezicht nog niet op orde hadden. „Om toch druk op de ketel te houden, pleegt de regionale inspecteur overleg met de colleges”, zegt John Mordang van de VROM-Inspectie. „De ultieme sanctie is dat de VROM-Inspectie de provincie verzoekt de taak van de gemeente over te nemen. Dat is nog nooit gebeurd, maar de commissie Oosting heeft aangegeven dat dit soort instrumenten eerder moet worden toegepast.”

Tekst en foto's: Harry Perrée